

Elämän tähden palkinto 2024

Pirkanmaan Mielenterveys ry Osviitta

Järjestöillä on tärkeä rooli julkisten palvelujen tukemisessa ja täydentämisessä, erityisesti silloin, kun asiakasjonoja ja odotusaikoja on vaikea hallita. Julkiset resurssit ovat usein rajalliset ja palveluihin pääsy voi olla hidasta, järjestöt osaltaan tarjoavat tukea ja apua asiakkaille monin tavoin.

Järjestöt toimivat usein erityisesti ensivaiheen tukena, jolloin ne voivat tarjota apua nopeammin kuin julkisissa palveluissa. Järjestöt voivat auttaa asiakkaita akuutissa avuntarpeessa, jolloin he saavat tarvitsemaansa apua odottaessaan pääsyä julkisiin palveluihin.

Kriisit ja yleinen turvattomuus eivät ole maailmassa vähenemässä. Erilaisten globaalien, valtakunnallisten ja paikallisten kriisien vaikutuksia käsitellään kriisikeskusverkoston eri työmuodoissa, kuten kriisipuhelimessa, chateissa ja tapaamisissa.

Kriisitoiminnan tavoitteena on vahvistaa ihmisten selviytymistä kriiseissä ja vaikeissa elämäntilanteissa. Matalan kynnyksen kriisiavun kohderyhmänä ovat kansalaiset, jotka tarvitsevat välitöntä apua ja tukea, mutta eivät saa sitä nopeasti muualta. Erityisesti nopeaa apua tarvitsevat itsemurhariskissä olevat, yksinäiset ja syrjäytymisvaarassa olevat, maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat sekä ahdinkoon joutuneet nuoret ja nuoret aikuiset.

Kriisikeskukset perustettiin alun perin toimimaan avohuollon palveluiden kokeilu- ja kehittämisfoorumina sijoittuen laitoshoidon ja perusterveydenhuollon välimaastoon. Kriisikeskuksia on Suomessa tällä hetkellä 22 kappaletta ja niiden toiminta on keskenään hyvin erilaista.

Kriisikeskus Osviitta on tarjonnut järjestölähtöistä kriisityötä Tampereella jo yli kolmenkymmenen vuoden ajan. Alkuun tavoitteena oli edistää alueella vapaaehtoista kansanterveystyötä ja psyykkistä hyvinvointia. Nykyään Osviitta tukee yksilöitä, pareja, perheitä ja yhteisöjä akuuteissa vaikeissa elämäntilanteissa ja kriiseissä. Työskentely on asiakaslähtöistä ja kokonaisvaltaista, ja sen painopiste on mielenterveyden häiriöiden ehkäisemisessä sekä psykososiaalisen tuen antamisessa. Kriisikeskus Osviitan toiminnan ydintä on asiakasvastaanotto kasvokkain tai etäyhteyksillä, valtakunnalliseen kriisipuhelimeen vastaaminen ja erilaiset ryhmät sekä vapaaehtoisten koulutus ja työn tukeminen

Osviittaan hakeutuvien asiakkaiden määrä on pysynyt vuodesta toiseen suurena. Kriisikeskus Osviittaan ohjautuu asiakkaita mm. hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystaloukselta. Valtaosa asiakkaista hakeutuu kuitenkin palveluun itse tai tuttavien suosituksesta. Asiakkaat pääsevät vastaanotolle noin 1–2 viikossa. Asiakkaiden tulostyönä on entistä useammin arjessa selviytymisen haasteet, vaikka kärkisijaa pitää edelleen ihmissuhdeongelmat. Paha olo, ahdistus ja masennus, ovat keskeisimpiä syitä hakeutua keskusteluapua saamaan.

Osviitan toimintamallissa ainutlaatuista on vapaaehtoistyön suuri määrä ja rooli. Toiminnassa on mukana yli 100 vapaaehtoista, jotka toimivat ammattilaisten tukemina. Kriisityöntekijät ja tehtävään koulutetut vapaaehtoiset kohtaavat asiakkaita kasvokkain, valtakunnallisessa kriisipuhelimessa ja/tai Sekasin-chatissa. Vaikka etänä tehtävän työn osuus vapaaehtoistyössä on lisääntynyt, ovat vapaaehtoiset edelleen hyvin sitoutuneita Osviitan toimintaan.

Yhteenvetona voidaan todeta, että järjestöjen rooli julkisten palvelujen tukemisessa ja täydentämisessä on korvaamaton. Ne tarjoavat nopeaa ja matalan kynnyksen apua, joka on erityisen tärkeää kriisitilanteissa ja silloin, kun julkiset palvelut eivät pysty vastaamaan kysyntään riittävän nopeasti. Kriisikeskus Osviitta on loistava esimerkki siitä, miten järjestölähtöinen toiminta voi tukea ja auttaa ihmisiä vaikeissa elämäntilanteissa. Vapaaehtoisten ja ammattilaisten yhteistyö mahdollistaa laajan ja monipuolisen avun tarjoamisen, mikä on elintärkeää yhteisömme hyvinvoinnille. Jatkamme yhdessä työtä sen eteen, että jokainen apua tarvitseva saa sitä oikea-aikaisesti ja riittävästi